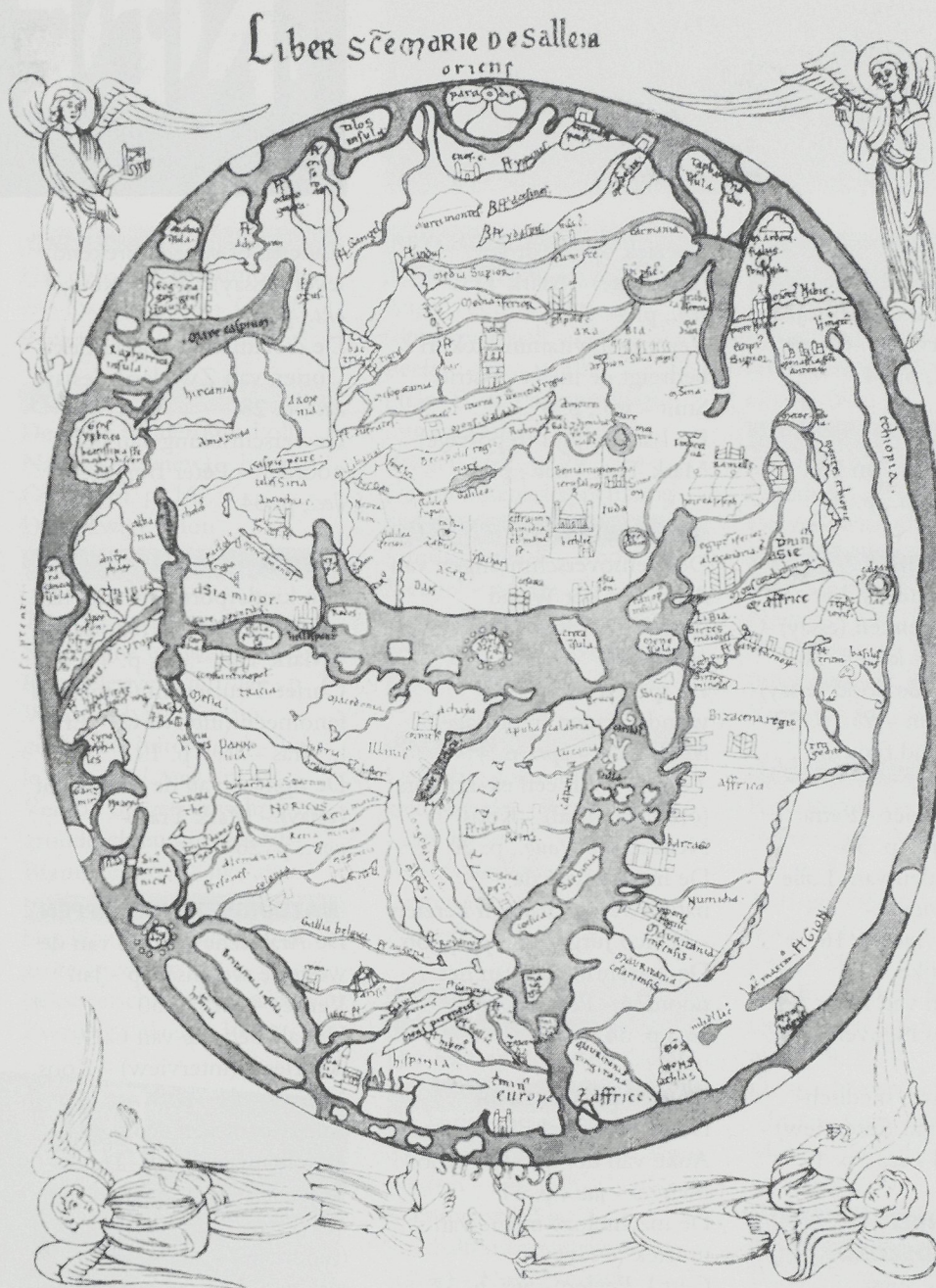

Een wereldkaart uit de twaalfde eeuw. In het noorden toont de kaart mythische volkeren zoals de Cynocefalen (hondekoppigen), Antropofagen (menseneeters), Amazonen, Hyperboreërs, Gog en Magog.

verlangen in het Noordpoolgebied' (zo luidt de ondertitel): "Veel oude kaarten van het Noordpoolgebied waren met hun legendarische eilanden alleen de uitdrukking van het verlangen naar iets beters, naar een vermindering van de beproevingen van de mens - naar de Eilanden der Gelukzaligen of naar een weg naar de Molukken, de 'Specerij-eilanden', buiten Spaanse schepen of Turkse bemiddelaars om. Je vouwt zulke kaarten op en legt ze zachtjes weer in de la, uit een zekere eerbied voor de menselijke geschiedenis, het verreikende van de menselijke begeerte en een verlangen naar voldoening dat de grenzen van je vaderland overschrijdt."

Zo lang het poolgebied een onbe-reisd deel van de wereld was, had de verbeelding er vrij spel. Maar toen Brunel uit Enkhuizen vertrok, begonnen de gissingen en mythen al geleidelijk plaats te maken voor betrouwbare, op waarneming gebaseerde kennis. Daarmee ging ook iets verloren: een wereld die door haar onbekendheid geschikt was om angsten en verlangens op te projecteren.

Literatuur:

- Paul Biegel: 'Anderland; Een Brandaan mythe', Uitgeversmaatschappij Holland, Haarlem, 1990. Prijs f 22,50.
 Marijke Spies: 'Bij noorden om; Olivier Brunel en de doorvaart naar China en Cathay in de zestiende eeuw', Amsterdam University Press, 1994.
 Prijs f 49,50.

in een ketel met kokend water ge-goooid. Ten slotte verscheen hij weer, levend en wel, met bovennatuurlijke boodschappen voor zijn volk. Verzinsels? Johnsons beschrijving geeft verrassend realistisch weer hoe het eraan toe kan gaan bij een sjamanistische ceremonie, maar zonder die uitleg lijkt zijn verslag maar iets minder bizar dan berichten over mensen met hondekoppen.

'Bij noorden om' is een leesboek en een kijkboek. De tientallen kaarten uit Brunels tijd hebben op een toeschouwer uit de late twintigste eeuw het effect van een vertrouwd gezicht, gezien in een lachspiegel. Continenten zijn gezwollen of sterk vermagerd, Groenland is vergroeid met Noord-Amerika, in de Atlantische Oceaan drijft een groot aantal denkbeeldige eilanden: Groeland, Icaria, Drogeo, Frisland, Grisland, Neome en Podalida. Op een kaart van Siberië zijn de woonplaatsen van

de tien verloren stammen van Israël aangegeven, op een kaart van Groenland prijken twee agressieve pygmeëen.

Over die kaarten schrijft Barry Lopez in 'Droombeeld Arctica' (1986), een prachtig boek over 'verbeelding en

INGEZONDEN MEDEDELING

CONGRESSEN

TRAININGEN, VERGADERINGEN, CURSUSSEN

**ZALEN,
DISCUSSIEKAMERS,
HOTEL, RESTAURANTS,
BARS, SQUASH,
TENNIS, SAUNA,
FITNESS, ZWEMBAD.**

leeuwenhorst
congrescentrum

NOORDWIJKERHOUT TEL: (02523) 78888

LEEUVENHORST GEEFT INSPIRATIE DE RUIMTE ...